

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
POZYTKU PUBLICZNEGO

ISSN 1427-5856

pozarządowiec

pismo społeczników Warmii i Mazur

październik nr 5
(178) 2021

OGRODY
**INTEGRACJI
SPOŁECZNEJ**
/ s.10

NAMAWIAMY
DO DZIAŁANIA
W DUCHU
ZERO WASTE
/ s. 16

MIEJSCE
ŁĄCZĄCE **EKOLOGIĘ**
Z OBSZAREM **AKTYWIZACJI**
SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ
/ s. 19

**PISMO INFORMACYJNE
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-
MAZURSKIEGO**

Wydawca

Stowarzyszenie ESWIP
82-300 Elbląg,
ul. Związku Jaszczurczego 17
tel./faks: 55 236 27 16, 55 235 33 88
e-mail: redakcja@eswip.pl

Redaktor naczelny

Arkadiusz Jachimowicz

Redaktor wydania

Sylwia Warzechowska

Projekt okładki

Kuba Qbi Strumiński

Korekta

Mateusz Jachimowicz

Skład i łamanie

Remigiusz Korwiel

**Internetowe wydanie pisma
dostępne na:**

www.eswip.pl

Wydanie bezpłatne.

Materiałów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo
skracania tekstów i zmiany tytułów.

Autorzy tekstów prezentują swoje
własne opinie. Za treść ogłoszeń
redakcja nie odpowiada.

Spis treści

Czas na zmianę zachowań i przyzwyczajień <i>Agnieszka Sójka</i>	3
Bretania pełna kontrastów <i>Olga Łazicka</i>	4
Piękno Warmii i Mazur zawsze działa <i>Sylwia Warzechowska, Agnieszka Sójka</i>	8
Ogrody integracji społecznej <i>Sylwiusz Brywczyński</i>	10
Kawiarenki naprawcze w Polsce <i>Elżbieta Basiukiewicz</i>	12
Kacze Bagno – wspierając nasz ekosystem <i>Wioleta Pająk</i>	14
Namawiamy do działania w duchu zero waste <i>Natasza Jatczyńska</i>	16
„Dom pod cisem”. Miejsce łączące ekologię z obszarem aktywizacji społeczno-zawodowej	19

 **STOWARZYSZENIE
ESWIP** | ORGANIZACJA
POŻYTKU PUBLICZNEGO

**KIERUNEK
ROZWÓJ SPOŁECZNY
PRZEKAŻ 1% PODATKU**

NR KONTA 20 1600 1462 1025 2272 1000 0006
KRS 0000001316

Czas na zmianę zachowań i przyzwyczajajeń

Na Państwa ręce składamy specjalne wydanie gazety **Pozarządowiec** zawierające informacje na temat modelu edukacji ekologicznej jako sposobie na aktywizację społeczno-zawodową. Model ten został opracowany dzięki współpracy z Association franco-polonaise Côtes d'Armor Warmie et Mazurie (Stowarzyszenie francusko-polskie Côtes d'Armor Warmia i Mazury). Ponadto w numerze przeczytać można także o idei sklepów społecznych, kawiarenek naprawczych i innych działań, które mogą zmienić nasze przyzwyczajania na bardziej proekologiczne.

Agnieszka Sójka, specjalistka ds. współpracy ponadnarodowej w Stowarzyszeniu ESWIP

Jako stowarzyszenie od ponad 25 lat zajmujemy się aktywizacją społeczno-zawodową, m.in. w prowadzonym przez nas Centrum Integracji Społecznej (CIS) w Domu pod Cisem w Elblągu. Podstawowym celem CIS jest aktywizacja społeczno-zawodowa naszych beneficjentów, dla których szukamy nowych ścieżek rozwoju. Nasz Partner w projekcie - Association franco-polonaise Côtes d'Armor Warmie et Mazurie (Stowarzyszenie Côtes d'Armor) od wielu lat działa w tym samym obszarze, na rzecz całego departamentu Côtes d'Armor (Bretania), organizacji pozarządowych i mieszkańców poprzez edukację ekologiczną.

Obserwując dotychczasowe działania naszego partnera, ale również innych partnerów z krajów UE, widzimy, że ochrona środowiska, edukacja ekologiczna, idea gospodarki obiegu zamkniętego mogą być sposobem na aktywizację społeczną różnych grup, w tym zagrożonych wykluczeniem, ale również przyczyniają się do aktywizacji zawodowej. Jednocześnie ochrona środowiska jest jednym z najważniejszych globalnych wyzwań oraz jednym z głównych celów zrównoważonego rozwoju. Postępujące zmiany klimatu mają wielowymiarowe negatywne skutki społeczne, gospodarcze, ekonomiczne. Brak dbałości o środowisko,

degradacja przyrody powoduje zachwianie oraz stopniowe niszczenie ekosystemu, co ostatecznie może doprowadzić do globalnej katastrofy ekologicznej, na co wskazuje opublikowany w 2019 roku raport Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu. Wypracowany model edukacji ekologicznej jest próbą zmian naszych zachowań i przyzwyczajajeń na bardziej przyjazne środowisku i naszej planecie.

Model „DOM POD CISEM - MIEJSCE ŁĄCZĄCE EKOLOGIĘ Z OBSZAREM AKTYWIZACJI SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ” został wypracowany przez Stowarzyszenie ESWIP w ramach projektu „Edukacja ekologiczna jako sposób na aktywizację społeczno-zawodową” współfinansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Operatorem Grantu była Grupa Profesja Sp. z o.o. z Poznania. Realizacja projektu trwała od czerwca do września 2021 roku. Partnerem w projekcie było Association franco-polonaise Côtes d'Armor Warmie et Mazurie (Stowarzyszenie francusko-polskie Côtes d'Armor Warmia i Mazury)”.
O efektach naszej współpracy możecie Państwo przeczytać w tym numerze **Pozarządowca**. Zapraszam serdecznie do lektury oraz zachęcam do korzystania z opracowanych narzędzi. Wersja elektroniczna dostępna jest na naszej stronie www.eswip.pl w zakładce publikacje.

POZARZĄDOWIEC

Bretania pełna kontrastów

Przemierzasz Bretanię i zastanawiasz się, niby Francja, ale jednak jakaś taka inna... Mniej ekstrawagancka, wyniosła, a taka bardziej ludzka, swojska, ale i pełna kontrastów. To właśnie ten cudowny region Francji miałyśmy okazję odwiedzić podczas naszej wizyty studyjnej. Bretania to miejsce, gdzie ludzka życzliwość dopada bez ostrzeżenia i z ogromną naturalnością, dzięki temu nasz wyjazd był niezwykle inspirujący.

Olga Łazicka

To, co nas od razu poruszyło, to poziom rozwoju działań społecznych, ich zasięg, zaangażowanie ludzi. Otwartość Bretończyków, wsparcie i pomoc osobom potrzebującym są imponujące. Odnalazłyśmy tam to, co chciałybyśmy ujrzeć wszędzie w Polsce – równe traktowanie każdego człowieka, nieocenianie go przez pryzmat sprawności, narodowości, docenianie możliwości niesienia pomocy osobom w trudniejszej sytuacji życiowej, ucząc przy tym ekologii i dbania o otaczające środowisko.

Na miejscu, w Rennes, zostałyśmy przywitane przez Anię i Philippa, przedstawicieli goszczącego nas Stowarzyszenia Francusko-Polskiego Cotes d'Armor – Warmie et Mazurie. Celem funkcjonowania tego stowarzyszenia jest promowanie wymiany francusko-polskiej między departamentem Cotes d'Armor a województwem warmińsko-mazurskim, w ramach

podpisanego obustronnie dokumentu „Rozwijanie europejskiego braterstwa”. Współpraca ta obejmuje pięć grup działań: rozwijanie wzajemnej wiedzy obywateli Europy poprzez powiązania dostępne dla jak największej liczby osób, ułatwianie nauki języka polskiego i francuskiego, upowszechnianie historycznych więzi łączących oba kraje, terytoria, a także promowanie Warmii i Mazur oraz Cotes d'Armor. Ponadto obszarem współpracy jest zachęcanie do wymiany doświadczeń i know how w działalności stowarzyszenia, a także komunikowanie wymiany pomiędzy obywatelami. Wymiana rozwinęła się w wielu dziedzinach: rolnictwie, edukacji, frankofonii, kulturze czy sporcie.

Pierwsze odwiedzone przez nas miejsce to Spółdzielnia Zbiorowego Interesu KEJAL. Działalność tej spółdzielni opiera się na prowadzeniu centrum szkoleniowego oraz tworzeniu przestrzeni dla wspierania projektów biznesowych. Spółdzielnię tworzą profe-

pozarządowiec

sjonalisci, którzy pracują wspólnie na rzecz rozwoju zjednoczonej gospodarki oraz dbają o równowagę ekologiczną. Różnorodność branż, którą reprezentują członkowie i umiejętne zarządzanie tymi zasobami pozwalają doradzać i szkolić firmy będące na różnych etapach rozwoju rynkowego. Cele, które przyświecają funkcjonowaniu Spółdzielni KEJAL to umożliwienie każdemu, bez względu na wiek, płeć, sytuację społeczno-zawodową bądź wcześniejszy dorobek zawodowy, wykreowania przyszłej kariery zawodowej. Ponadto KEJAL tworzy pomosty pomiędzy gospodarką tradycyjną a gospodarką społeczną i solidarną, jednocześnie zachowując cele, wartości, koncepcje pracy i gospodarki, podejście ekologiczne i społeczno-kulturowe, które są podstawą właśnie ekonomii społecznej i solidarnej. Ostatni, lecz nie mniej ważny cel, to rozpoznawanie potrzeb, aby wsparcie, które jest udzielane, było z nimi jak najbardziej zbieżne. Nie da się nie zauważyć, że KEJAL pełni przede wszystkim funkcje zwiększające świadomość u przyszłych i aktualnych przedsiębiorców w obszarze symbiozy klasycznej gospodarki rynkowej i ekonomii społecznej i solidarnej.

Odwiedzone przez nas Stowarzyszenie ESS'PRance, wbrew tworzeniu się struktur o charakterze regionalnym, federacyjnym, krajowym, ESS'PRance ma na celu prowadzenie sieci lokalnej (w skali Aglomeracji Dinan). Istotą jest wzmocnienie rozpoznawalności działań w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej wśród lokalnej społeczności. Zbudowanie odpowiedniej sieci pozwala na angażowanie większej ilości specjalistów z różnych branż oraz realny wpływ na kształtowanie panujących trendów. To wszystko pozytywnie oddziałuje na rozwój ekonomii społecznej i solidarnej na danym terytorium. Stowarzyszenie ESS'PRance promuje rozwój poprzez odpowiednie jednoczenie i zarządzanie dostępnymi zasobami, reprezentowanie interesów ekonomii społecznej i solidarnej lokalnie, tworzenie polityki rozwoju terytorialnego, a także profesjonalizację sektora i realizację wspólnych działań w kontekście otwartego rynku. Wspomniane cele realizowane są przez szereg działań szkoleniowych, coworkingowych, spotkań i centrów zasobów. Działania stricte lokalne decydują o znajomości lokalnych podmiotów i inicjatyw, ich potrzeb przy jednoczesnej, świadomej i profesjonalnej odpowiedzi na ich potrzeby.

Jardins de la Brocéliande – ogród sensoryczny

Miejsce magiczne, zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych – ogród doznań sensorycznych, w pobliżu Rennes. Powstało w latach dziewięćdziesiątych

Fot. Dagmara Bielawska

POZARZĄDOWIEC

XX wieku, a jego celem była promocja pracy osób z niepełnosprawnościami poprzez uwydatnienie ludzkiego i botanicznego bogactwa. Dzisiaj ogród osiągnął dojrzałość botaniczną, a odwiedzający mają do dyspozycji szereg atrakcji: kolekcje roślin, ogrody tematyczne, ścieżka sensoryczna, którą należy przejść boso czy też ścieżkę „imitującą” odczucia osoby niewidomej. Co istotne, w ogrodzie nadal pracują głównie osoby z niepełnosprawnościami, a dla utrzymania ich stanowisk pracy systematycznie wprowadzane są pewne nowinki, które nieustannie zaskakują ogrodowych gości. Należy jednak pamiętać, że ogród to przede wszystkim miejsce do nauki i rozwoju dla osób z niepełnosprawnościami. To tutaj przygotowują się często do wykonywania zawodu ogrodnika, a zanim odnajdą się na otwartym rynku pracy, przechodzą proces aktywizacji społecznej i zawodowej w oparciu o pracę w Ogrodach Brocéliande.

Przyjmowani są tu goście indywidualni oraz grupy, najczęściej szkolne. Proponowane aktywności dają ogromne pole dla relaksu, ale też i spontanicznego

i pełnego emocji spędzenia wolnego czasu. Oprócz wspomnianych wcześniej atrakcji, można odwiedzić labirynt z żywopłotu, dowiedzieć się więcej o cyrkulacji i ekonomii wody, są wycieczki kolejką oraz konkursy ekologiczne. Dla wytchnienia można udać się do tutejszej restauracji, obejrzyć wystawy lokalnych artystów, a dla koneserów bretońskich smaków funkcjonuje sklep, gdzie można kupić jedyne w swoim rodzaju maślane ciastka czy też butelkę honorowanego na regionalnych agrokonkursach cydru.

Jardin Solidaire de Dinan **czyli ogród solidarnościowy w Dinan**

W każdą środę rano kilkanaście osób spotyka się w ogrodzie solidarnościowym w Dinan, w regionie Côtes d'Armor. Pod kierownictwem Josepha Argouarc'h, byłego nauczyciela i emerytowanego ogrodnika, w sposób ekologiczny uprawiają ziemniaki, kapustę i inne warzywa. Główny cel to dystrybucja produktów wysokiej jakości dla beneficjentów Secours populaire z Dinan. Z dobrodziejstw ogrodu korzystają początkujący ogrodnicy, wolontariusze, ale nie tylko. Sami beneficjenci przychodzą, aby pomóc. Jest to sposób na odnowienie więzi społecznych i odzyskanie wiary w siebie.

Działalność tego stowarzyszenia nie ogranicza się jednak wyłącznie do prowadzenia ogrodu solidarnościowego. W jednej z hal znajduje się miejsce redys-

trybucji tego, co uda się w ogrodzie wyhodować bądź pozyskać od lokalnych sprzedawców (we Francji funkcjonuje przepis, który obliguje sprzedawców do przekazywania żywności, która w najbliższym czasie utraci swoje wartości. Ktoś na tym skorzysta, a żywność nie zostanie zwyczajnie wyrzucona). Blisko 500 osób, co środę, korzysta z możliwości odebrania żywności bądź innych środków przemysłowych. Są to osoby potrzebujące, uchodźcy, bezdomni. Od wejścia witają ich uśmiechnięci wolontariusze, w tle słychać muzykę, a wszelkie artykuły spożywcze poukładane są jak na lokalnym rynku. Wszystko po to, aby potrzebujący nawet przez chwilę nie poczuli się jak osoby gorsze, stygmatyzowane przez biedę. Obok ogrodu i punktu redystrybucji żywności znajduje się także sklep społeczny, gdzie za bezcen można kupić ubranie lub inny drobiazg, według potrzeb.

La Ferme de Kémo

Ferme de Kémo to gospodarstwo edukacyjne położone w Corseul, w środku trójkąta Rennes - St Malo - St Briec, w Bretanii w Côtes d'Armor. Farmę prowadzi małżeństwo, Delphine i Youen. Pomysł zrodził się ze wspólnej pasji do zwierząt.

Ferma jest czynna przez cały rok, a w swojej ofercie posiada wizyty i warsztaty edukacyjne dla osób fizycznych, szkół, placówek specjalistycznych. Ferma zapewnia bezpośredni kontakt ze zwierzętami i przyrodą oraz umożliwia poznanie świata rolnictwa

Fot. archiwum Stowarzyszenia ESWIP

w sposób edukacyjny i zabawny. Prowadzone są tu również zajęcia z zooterapii.

Na tej farmie wszystko jest przemyślane, w najmniejszym detalu. Ze względu na fakt, iż odwiedzają ją dzieci czy osoby chore na Alzheimer'a, nie ma miejsca na błąd. Zwierzęta są oswojone, przyzwyczajone do obcowania z ludźmi, przechadzają się pomiędzy odwiedzającymi. Przygotowane są specjalne wybiegi oraz odpowiednie bramki, jest także zaplecze sanitarne, aby przyjmować kolonie czy większe grupy.

Palacret chantier de l'insertion

Od 1962 roku Études et Chantiers Bretagne et Pays de la Loire rozwija popularny projekt edukacyjny wolontariatu międzykulturowego we Francji i za granicą oraz projekt walki z wykluczeniem społecznym. Études et Chantiers ma na celu aktywny udział młodzieży i dorosłych w rozwoju, zagospodarowaniu i ochronie obszarów naturalnych oraz zabudowanych. Wspiera również tego rodzaju projekty na obszarach wiejskich. Stowarzyszenie jest częścią kilku sieci: CHANTIER école (obozы integracyjno-szkoleniowe), CELAVAR (rozwój obszarów wiejskich) i CRESS Bretagne. W latach 2002-2008 realizowano tu projekt integracyjny, mający na celu rewitalizację społeczną tego obszaru, ze względu na jego dziedzictwo, bogactwo historyczne środowiskowe, należące do społeczności gmin Pays de Bégard (Côtes d'Armor). Palacret jako obszar zarządzany i animowany przez

stowarzyszeniowy kolektyw stał się połączeniem zrównoważonego rozwoju, integracji kultur lokalnych i międzynarodowych. Każdego lata organizowane są tu projekty wolontariatu i integracji zawodowej.

Kawiarenka naprawcza (Repair Cafe)

W każdą drugą sobotę miesiąca Repair Café gromadzi odwiedzających i wykwalifikowanych majsterkowiczów wokół przedmiotów, które są tymczasowo zepsute lub niesprawne. Około trzydziestu ochotników i entuzjastów napraw, członków stowarzyszenia Bruz Citoyenneté, uczestniczy na zmianę w każdym spotkaniu w przyjaznej atmosferze, sprzyjającej wymianie dobrych rad, know-how, wskazówek i sztuczek. Podczas kawiarenki można naprawić sprzęt (ale tylko taki, który można ze sobą przynieść), a przy okazji nauczyć się nowych umiejętności naprawczych czy porozmawiać. Bardzo istotną zasadą podczas spotkań jest ważenie naprawionego sprzętu, dzięki czemu wiadomo ile kilogramów odpadów zostało zaoszczędzonych. Za skorzystanie z usług kawiarenki przekazuje się drobne datki na funkcjonowanie stowarzyszenia, ale też na poczet organizacji kolejnych kawiarenek naprawczych. Jest to podejście zarówno ekologiczne, jak i ekonomiczne, ponieważ przedmioty te nie trafiają na śmietnik i nie trzeba ich ponownie kupować. Kawiarenki wydłużają żywot sprzętu za niewielkie pieniądze.

Piękno Warmii i Mazur zawsze działa

– Prowadzimy działania mające na celu współpracę pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim a departamentem Cotes d'Armor – mówi Anna Wroniewicz. Z koordynatorem stowarzyszenia francusko-polskiego Côtes d'Armor Warmie et Mazurie rozmawiamy o ogrodach społecznych, edukacji ekologicznej oraz integracji polsko-francuskiej.

Sylwia Warzechowska
Agnieszka Sójka

– Czym dla Francuzów jest ogród społeczny?

– Ogród społeczny dla Francuzów jest miejscem wspólnotowym, którego celem jest rozwój i wzmocnienie więzi społecznych. Jest to również sieć wymiany wiedzy i doświadczeń. Przyczynia się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz dostępu do zdrowej żywności dla najuboższych rodzin. Ogrody te pozwalają każdemu doświadczyć dobrego samopoczucia płynącego z kontaktu z naturą, a także umożliwiają spójność społeczną.

Bardzo często twórcy i lokalni działacze powołują się na myśl filozofki Simone Weil (1909-1943). W swojej książce „L'encracinement” pisze ona, że każda społeczność ludzka ma obowiązek zapewnić zadowalające warunki życia wszystkim swoim członkom, w szczególności poprzez zapewnienie im odpowiedniego pożywienia dobrej jakości.

Poza tym, miejsca te bardzo często mają jedną prostą zasadę: dawać, aby otrzymywać. Jednak, aby darowizna nie stała się czynnością upokarzającą dla obdarowanego, aby pozostawić go z pełną godnością, należy zaangażować go w jego własną pomoc, zachęcać, pomagać mu, szkolić. Miejsce produkcji zbiorowej ułatwia uczenie się w takim samym stopniu, jak odkrywanie na nowo relacji społecznych, pewności siebie i szacunku dla samego siebie. Okazało się również, że jest to wspaniały sposób na przyjęcie i integrację młodych, chętnych i dynamicznych imigrantów.

– A dla niektórych ogrody społeczne stały się sposobem na życie...

– Rzeczywiście, mieliśmy okazję poznać stowarzyszenie „Le Petit Jardin des Écoliers” stworzone około trzydziestu lat temu przez Emmanuela Rollanda w Languenan. Jego celem jest uwrażliwienie dzieci na środowisko naturalne poprzez zajęcia ogrodnicze, obserwa-

cję przyrody na ścieżce edukacyjnej oraz opracowanie pomysłowego systemu hodowli roślin. Mieliśmy okazję przekonać się, goszcząc w jego własnym ogrodzie, że jest to nie tylko zajęcie, również sposób życia.

– Który spośród odwiedzonych ogrodów jest dla Ciebie wyjątkowy?

– Ciężko wybrać, gdyż każdy miał swoją specyfikę i urok... Myślę, że ogród społeczny prowadzony przez Joseph'a Argouach'a w Dinan, we współpracy z Secours Populaire, był pięknym przykładem humanizmu oraz solidarności międzyludzkiej. To miejsce, gdzie krzyżują się kultury, pochodzenie, gdzie panuje równość.

Jest to miejsce, gdzie emigranci współpracują i integrują się z obywatelami Francji uprawiając warzywa. Panowała tam bardzo wyjątkowa atmosfera. Pomimo bariery językowej dla niektórych – wolontariuszka przyjeżdża uczyć francuskiego podczas pracy na polu – czuć było świadomość wykonywania bardzo pożytecznej społecznie pracy. Nie chodzi tu tylko o zastąpienie warzyw ze sklepów, od lokalnych rolników i ogrodników z dużymi ogrodami, ale o poszerzenie asortymentu, zapewnienie regularności, zwiększenie dystrybuowanych ilości i poprawę jakości. Jest to również, a właściwie przede wszystkim, kwestia zaoferowania pożytecznego zajęcia osobom w niepewnej sytuacji. Dzięki temu wolontariusze zyskują autonomię i poczucie własnej wartości niezbędne w integracji społecznej.

– Edukacja ekologiczna we Francji realizowana jest na różne sposoby. Podaj, proszę, kilka przykładów, które Twoim zdaniem sprawdzą się w Polsce.

– Rzeczywiście edukacja ekologiczna realizowana jest coraz częściej we francuskich szkołach na różnych szczeblach nauki. Myślę tutaj przede wszystkim o szkole partnerskiej zarówno dla naszego stowarzyszenia, ale również dla ESWIP, czyli o liceum zawodowym Jean

Fot. Dagmara Bielewska

Anna Wroniewicz (w środku)

Moulin z St. Briec (Côtes-d'Armor). Szkoła ta realizuje projekt, polegający na zaprojektowaniu i stworzeniu szkolnego centrum zasobów, którego celem jest recykling odpadów w szkole. Cele projektu będą opierać się na wartościach gospodarki społecznej i solidarnej, jak również na solidarności i obywatelstwie, bazując na pedagogice międzykulturowej realizowanej w szkole. To uczniowie sami będą tym centrum zasobów zarządzać oraz uczyć się konkretnych przedmiotów (m.in. matematyki, zarządzania). Nie ukrywam, że w tym projekcie elbląski Dom pod Cisem był wielką inspiracją dla nauczycieli prowadzących projekt.

Inny ciekawy projekt obejmuje zajęcia mające na celu uwrażliwienie uczniów na problem recyklingu. Uczniowie gimnazjum Jean-Macé w Saint-Briec (Côtes-d'Armor) zebrali korki w ramach projektu „Plastik, nie taki fantastik” (Plastique, pas si fantastique). Korki zostały przekształcone w kolorowe grzebienie w ramach partnerstwa z firmą Hello Waste zajmującą się przetwarzaniem odpadów. Projekt nabrał szybko wymiaru europejskiego. Powstał wspólny projekt z włoską szkołą w Biella (Piemont) dotyczący recyklingu tworzyw sztucznych. Myślę, że tych przykładów można mnożyć, gdyż są one coraz bardziej obecne w edukacji francuskiej. Jest ona w pełni zmobilizowana do walki ze zmianą klimatu i na rzecz różnorodności biologicznej. Uczniowie mają być ważnymi uczestnikami przemian ekologicznych, a szkoły i placówki wzorcowymi miejscami ochrony środowiska.

Zostały nawet podjęte działania w wyniku dialogu Ministra Edukacji Narodowej z uczniami szkół średnich. Każda szkoła lub placówka będzie miała stały projekt na rzecz bioróżnorodności (budki lęgowe, ogrody warzywne, sadzenie drzew, itp.). Uczniowie wybiorą po jednym eko-delegacie z każdej klasy. Jego lub jej misją jest uświadomienie kolegom i koleżankom z klasy codziennych działań, które można podjąć w celu przeciwdziałania globalnemu ociepleniu. Nagroda „Zielona Szkoła 2030” ma wspierać najlepsze projekty realizowane w szkołach i uczelniach.

– Poniekąd masz swój udział w integracji polsko-francuskiej... Powiedz, co w Polsce podoba się Francuzom, a co jest dla nich zaskoczeniem?

– Mój udział w integracji polsko-francuskiej jest bardzo skromny, ale rzeczywiście prowadzimy działania mające na celu współpracę pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim a departamentem Cotes d'Armor. Odwołując się do mojego doświadczenia w towarzyszeniu różnym delegacjom, myślę, że zawsze jest dużym zaskoczeniem dla Francuzów śniadanie w Polsce. Zawsze na słono, z wędliną i serami – coś co jest raczej zarezerwowane dla nich na kolację. Ale tak poza tym i już na poważnie, Polska bardzo im się podoba. Zawsze zauważają duże wykorzystanie środków europejskich na drogi i inwestycje. Poza tym magia i piękno Warmii i Mazur zawsze działają, więc wracają urzeczeni piękną przyrodą!

– Jak podobało się im w Elblągu?

– Bardzo! Myślę, że nie spodziewali się tak dynamicznego miasta! Byli pod wielkim urokiem starówki i myślę, że ogólnie historii miasta. Oczywiście Kanał Elbląski jest asem w rękawie Elbląga na miarę europejską. Byli bardzo oczarowani. Należy wspomnieć tutaj polską kuchnię oraz polską gościnność. Przyjęcie uczniów na staż przez ESWIP przeszło ich najśmielsze oczekiwania i już pracują nad projektem przyszłorocznym. Poza tym kontaktują się ze mną inne szkoły, które chciałyby nawiązać współpracę.

Anna Wroniewicz - koordynator stowarzyszenia francusko-polskiego Côtes d'Armor Warmie et Mazurie działającego w ramach współpracy zdecentralizowanej pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim a Departamentem Côtes d'Armor. Od 15 lat mieszka we Francji, od 2016 roku pracuje dla stowarzyszenia. Z wykształcenia jest pedagogiem społecznym.

Ogrody integracji społecznej

We współczesnym świecie bardzo ważną rolę odgrywają inicjatywy pozarządowe. Wielu społeczników angażuje się w działalność formalnych i nieformalnych organizacji, których celem jest podejmowanie wielu aktywności społecznych. Rodzinne festyny, zbiórki charytatywne, czy spotkania z interesującymi osobami, to tylko niektóre formy zagospodarowywania wolnego czasu. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku funkcjonowania ogrodów społecznych.

Sylwiusz Brywczyński

Poprzez działalność takich miejsc, zmianie ulega nie tylko krajobraz w wymiarze przyrodniczym, ale również społecznym. Poszczególne osoby angażując się na rzecz małej wspólnoty mają szansę na integrację oraz podjęcie działań społecznych, które będą w stanie pozytywnie wpłynąć na otaczający ich krajobraz. Ogród to miejsce szczególne, które rodzi wiele pozytywnych skojarzeń. Piękne, kolorowe kwiaty, zieleń, spokój i harmonia to tylko niektóre z nich. Aby zachować wysoką jakość estetyczną miejsc zielonych, wiele osób musi włożyć dużo pracy i zaangażowania w ich funkcjonowanie.

Podobnie sytuacja wygląda w działalności organizacji pozarządowych. Aby była ona szczególna i miała sens, wszyscy społecznicy muszą równolegle wykazywać zainteresowanie oraz zaangażowanie w podejmowaniu kolejnych inicjatyw. Zachowana jest wówczas harmonia i celowość, co w perspektywie czasu przekłada się na większy rozwój inicjatyw lokalnych oraz pozwala rozwijać się organizacjom pozarządowym.

Formą działania społecznego, która łączy oba powyższe przykłady są ogrody społeczne. Zazwyczaj są to obszary zielone, które tworzą przestrzeń do działalności ogrodniczej oraz dają możliwość podejmowania działań społecznych i integracyjnych. Poprzez te miejsca wspólnoty lokalne zacieśniają więzy i czują się współodpowiedzialne za funkcjonowanie zarządzanego terenu. Poszczególne inicjatywy podejmowane w ogrodach społecznych wpływają pozytywnie na krajobraz lokalny oraz polepszają życie wszystkich mieszkańców danej miejscowości. Dzięki temu wspólnota lokalna zacieśnia więzy i coraz bardziej się integruje.

Chcąc lepiej zobrazować funkcjonowanie ogrodów społecznych, warto odwołać się do konkretnych przykładów.

Fot. Archiwum Ogrodu Społecznego Węztowiec

Ogród Społeczny Kolektyw Kąpielisko (Poznań)

Ogród prowadzony jest przez Stowarzyszenie Kolektyw Kąpielisko od 2014 r. Dzierżawi ono działkę o wielkości 1300 m² na terenie Kąpieliska Letniego w Parku Kasprowicza. Zaangażowani w funkcjonowanie ogrodu mieszkańcy nie tylko wspólnie dbają i uprawiają rośliny i warzywa, ale także przygotowują z nich posiłki. Stowarzyszenie posiada rozbudowaną infrastrukturę robotniczą m.in. zbudowane rabaty, miejsce do składowania narzędzi, czy kompostownik. Dodatkowo w ogrodzie znajduje się przestrzeń

Fot. Archiwum Ogródu Społecznego Kolektyw Kąpielisko

do integracji i rekreacji m.in. wierzbowy plac zabaw oraz piec zbudowany wspólnie z mieszkańcami Łazarza, służący do sąsiedzkiego przygotowywania potraw w ogrodzie. Stowarzyszenie organizuje wiele interesujących inicjatyw m.in. wycieczki z przewodnikiem, giełdy przetworów, czy warsztaty edukacyjne i kulinarne.

Ołbiński Ogród Otwarty (Wrocław)

Miejsce powstało w 2016 r. Jest to inicjatywa Rady Osiedli Ołbin oraz jednego z mieszkańców, który pełni rolę zarządzającego ogrodu. Znajduje się przy ul. Reja 65 i jest dostępny dla wszystkich mieszkańców. Poza funkcją rekreacyjną, ogród umożliwia integrację oraz rozwój m.in. poprzez pikniki, spacerów czy warsztaty malarskie.

Ogród Społeczny Węzłowiec (Siemianowice)

Ogród powstał w 2018 r. i liczy ok. 800 m². Jest to wspólna inicjatywa mieszkańców i urzędników, finansowana ze środków miejskich. Poza rekreacyjną i integracyjną stroną ogrodu, znajdują się tam wszystkie potrzebne narzędzia do uprawiania prac ziemnych m.in. altanka, kompostownik, skrzynie na rośliny oraz bieżąca woda. Wybrany lider ogrodu społecznego sprawuje swoją kadencję rok. Pełni on rolę organizacyjną – skupia się przede wszystkim na pozyskiwa-

niu dodatkowych funduszy, koordynuje pracę ogrodu społecznego i dba o jego porządek.

Ogród społecznościowy Motyka i Słońce (Warszawa)

Ogród powstał w 2015 roku dzięki staraniom dwóch organizacji: Fundacji Łąka i Pracowni Dóbr Wspólnych. Poza realizacją zadań edukacyjnych i kulturalnych, realizowane są działania związane z ogrodnictwem miejskim oraz pracami ziemnymi. Uprawiane są tam zioła, owoce i warzywa. Odbywa się tam również wiele interesujących wydarzeń o tematyce edukacyjnej i kulturalnej. Ogród społecznościowy Motyka i Słońce współpracuje z przedsiębiorstwami prywatnymi, organizacjami pozarządowymi oraz z ambasadą Finlandii.

Kawiarenki naprawcze w Polsce

W większości gospodarstw domowych znajdują się różne przedmioty, które z powodu jakiejś wady, usterki czy innej niedoskonałości nie nadają się do użytku. Kawiarenka Naprawcza to miejsce, gdzie te przedmioty otrzymują drugą szansę. Tutaj całkowicie za darmo można skorzystać z narzędzi, wiedzy i wsparcia fachowców, wymienić się doświadczeniami i umiejętnościami. A wszystko to w przyjaznej, swobodnej atmosferze.

Elżbieta Basiukiewicz

Idea Kawiarenek Naprawczych narodziła się w Amsterdamie w 2008 roku. Została zainicjowana przez Martine Postma. Martine zorganizowała pierwszą kawiarenkę naprawczą w październiku 2009. W 2010 powstała międzynarodowa Fundacja Repair Cafes, której celem jest wsparcie lokalnych społeczności na całym świecie w tworzeniu miejsc do wspólnej naprawy.

Zgodnie z definicją podaną przez Fundację Repair Cafes, kawiarenki naprawcze (repair café) to spotkania, podczas których można naprawiać urządzenia elektryczne i mechaniczne, a także komputery, rowery, ubrania i wszelkie inne przedmioty. Spotkania te są organizowane lokalnie przez mieszkańców. Odbywają się w określonym miejscu, gdzie są dostępne narzędzia i gdzie często można skorzystać z pomocy wolontariuszy. Celem jest zmniejszenie ilości odpadów, ale także wymiana umiejętności i integracja społeczna.

szenie ilości odpadów, ale także wymiana umiejętności i integracja społeczna.

10 inicjatyw

W 2018 roku zarejestrowano ponad 1800 kawiarenek naprawczych w 33 krajach. Od 2017 roku w październiku obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Naprawy, promujący Gospodarkę Obiegu Zamkniętego.

W naszym kraju w 2019 roku Fundacja Veolia Polska w partnerstwie z Fundacją Ashoka – Innowatorzy dla Dobra Publicznego, zrealizowała program "Naprawiamy z Veolią". Wzięło w nim udział 10 innowatorów społecznych, którzy otrzymali wsparcie merytoryczne i finansowe. W wyniku tych działań powstało 10 inicjatyw w różnych lokalizacjach:

w Warszawie: Kawiarenka Naprawcza Czerwony Rower i Napraw to na Paca;

Fot. archiwum Domu pod Cisem

Fot. archiwum Domu pod Cisem

w Krakowie: Otwarta Pracownia Sióstr Rzek i Dziewczyńska Kawiarenka Naprawcza;
 w Bielsku Białej: Rowerowe Love;
 w Słupcy: Napraw Sam;
 w Chorzowie: Szkutnia Veolia;
 w Lidzbarku Warmińskim: Miejsce z pozytywną energią nad brzegiem Łyny;
 w Radzynie Podlaskim: Drugie Życie Rzeczy;
 w Tarnowskich Górach: Stare Korale jak Nowe.
 Każde z tych miejsc ma swoją specyfikę. Są tworzone przez różne podmioty: przedsiębiorstwa społeczne, domy sąsiedzkie, kolektywy artystyczno – aktywistyczne, fundacje, itp. Większość z nich jest przygotowana do przywracania do życia określonego rodzaju przedmiotów, np. rowerów, drobnego sprzętu domowego, ubrań czy biżuterii. Podczas spotkań w ramach kawiarenki naprawczej szyto eko-woreczki z firanek, zajmowano się renowacją mebli, czy upcyklingiem ubrań. Były również organizowane warsztaty ekologiczne połączone z międzypokoleniową wymianą wiedzy.

Także w Elblągu

Miejsca te różnią się między sobą, jednak idea ich powstawania i funkcjonowania jest jedna. Promują ideę niemarnowania i gospodarki obiegu zamkniętego oddolnie, z poziomu lokalnego. Tutaj spotykają się ludzie - którzy na co dzień, być może mijają się anonimowo na ulicy - i wspólnie naprawiając przedmioty mają okazję się poznać. Dowiadują się, że naprawa nie musi być skomplikowana, a może być prostą i bardzo dobrą zabawą przy wsparciu ekspertów i użyciu odpowiednich narzędzi.

- i Korzyści płynące ze wspólnego naprawiania to:**
- troska o planetę,
 - oszczędność czasu i pieniędzy,
 - nabycie nowych kompetencji,
 - rozwój kompetencji,
 - integracja lokalna.

Sprawne sprzęty to nie jedyna korzyść z tych spotkań. Własnoręczne, skuteczne naprawienie popsutego urządzenia czy przedmiotu otwiera ludzkie oczy. Daje poczucie wartości i siły oraz pewność, że mogą być skuteczni w innych dziedzinach życia. Tym sposobem promując naprawę, Kawiarenki wzmacniają społeczności, rekomendują bardziej zrównoważony styl życia i działania ekologiczne. Zwracają uwagę na problem zbyt szybkiego i bezrefleksyjnego wyrzucania przedmiotów, które mogą służyć swoim użytkownikom przez długie lata.

Bazując na doświadczeniach partnerów z innych krajów europejskich i podmiotów w Polsce, Stowarzyszenie ESWIP również zainicjowało powstanie Kawiarenki Naprawczej w Elblągu. Miejscem spotkań jest Dom pod Cisem usytuowany przy ul. Stawidłowej 3. Można tutaj przynieść przedmioty wymagającą naprawy i bezpłatnie skorzystać z wyposażenia pracowni złotej rączki, renowacji mebli, czy pracowni krawieckiej. Specjaliści podpowiedzą, wesprą i pomogą w przeprowadzeniu koniecznej naprawy, aby przywrócić rzeczy do życia, ratując przed smutnym losem kolejnego odpadu lądującego na składowisku, zaśmiecającego planetę. Spotkania odbywają się w ustalonych wcześniej terminach.

źródło: <https://repaircafe.org>
<https://www.kawiarenkinaprawcze.pl>

Kacze Bagno - wspierając nasz ekosystem

Współcześnie dużo się mówi o ekologii. Stała się ona popularnym tematem do rozmów, rozważań. Coraz więcej ludzi jest zwolennikami ekologicznego podejścia do życia, do ochrony naszego środowiska. Dzieje się tak ze względu pogarszającego się stanu naszego otoczenia naturalnego. Zauważyli to i powielają temat pracownicy Kaczego Bagna – Miejsca Inicjatyw Pozytywnych. Spółdzielnia ta organizuje szereg różnych warsztatów rozwojowych, artystycznych czy edukacyjnych. Oprócz tego stawiają też duży nacisk właśnie na względy ekologiczne.

Wioleta Pająk

Kacze Bagno jest ośrodkiem edukacji, animacji i kultury, do którego przyjeżdżają różne grupy młodzieżowe i dorosłe by bawić się i uczyć. Od kilku lat zajmują się permakulturą. Najprościej mówiąc nazwa "permakultura" wywodzi się od słów z ang. Permanent Agriculture i oznacza sposób uprawy roślin i roli w sposób trwały, czyli taki, który nie zubaża gleby i środowiska. W szerszym znaczeniu oznacza współpracę pomiędzy ludźmi, zwierzętami, roślinami i Matką Ziemią, aby wspierać się wzajemnie, a przede wszystkim sobie nie szkodzić... Ośrodek wspólnie krzewi wiedzę na ten temat, poprzez warsztaty.

- Mamy ogród permakulturowy. Organizujemy warsztaty permakulturowe co jakiś czas, na które przyjeżdżają ludzie, żeby się uczyć. Pokazujemy jak to działa

- mówi Michał Łapiński, współtwórca Kaczego Bagna. Rozwój, jaki przeszło Kacze Bagno jest po części zasługą Bena Lazara, projektanta permakulturowego, który wraz z uczestnikami warsztatów zaprojektował cały ośrodek. Powstał projekt, w którym zaplanowano cały układ przestrzeni, gdzie będą się znajdować poszczególne miejsca, jak między innymi kompostownik, ogródek czy miejsce dla zwierząt, które wzajemnie się zasilają i sukcesywnie wszystko funkcjonuje.

Naturalne budownictwo

Permakultura zaczyna pomalutku stawać się filozofią i sposobem na życie - bez wyzysku, a współpracując, bez przemocy, a z szacunkiem. Wykorzystuje się zachodzące w naturze procesy, takie jak na przykład dobroczynne działanie organizmów glebowych, których

Fot. archiwum Kaczego Bagna

miany Dom i nawiązali z nimi współpracę. Wspólnie stawiają trzy domki, z czego jeden jest już zbudowany. - Fundamenty mamy już na trzy budynki, ale przez pandemię i przez brak środków na razie musimy się wstrzymać z budową następnych. Mamy już jeden domek, ale będziemy jeszcze robić warsztaty i kolejne dwa powstaną. - dodaje Michał

Pokoje hotelowe

W tych ekologicznych domkach będzie można zamieszkać. Ośrodek przewiduje, że w środku jednego budynku będą znajdować się dwa trzyosobowe pokoje hotelowe. Każdy pokój będzie miał osobną łazienkę i piec, również zbudowany z gliny, w którym można napalić drewnem i spędzić przy nim miło czas. Od 16 lat, odkąd Kacze Bagno istnieje, sukcesywnie segregują śmieci. Wybudowali nawet specjalny śmietnik. Starają się uczyć na ten temat, ale polegając przy tym na redukcji, czyli żeby minimalizować ilość śmieci. Miejsce Inicjatyw Pozytywnych podczas swoich warsztatów zaznacza, żeby minimalizować kupno plastiku, by chronić środowisko. Pieką wspólnie chleb z młodzią, zachęcają do picia wody z kranu, ponieważ plastik do wyrobu butelek czy woreczków foliowych zanieczyszcza naszą Matkę Ziemię. Uświadamiają ludzi, by wspólnie pomagać naszej naturze poprzez takie działania. Niby mały gest, a potrafi tak wiele znaczyć.

nie niszczyliśmy przekopywaniem i zamiast wyczyścić ogród do zera, pozwalamy im wzbogacać podłoże. Dzięki takiemu postępowaniu gleba jest zdrowa i żyzniejsza. Takim organizmem jest np. dżdżownica, która tworzy kanaliki w glebie.

- Te kanaliki są bardzo ważne, ponieważ dzięki nim gleba oddycha, korzenie roślin też to wykorzystują, żeby rosnąć w głąb, a nie przebijać się przez twardą ziemię. Jak dżdżownice wydrążą dużo tych kanków, to ziemia się robi pulchniejsza i żyzniejsza. Nie przekopujemy tej gleby, tylko dokładamy kolejne warstwy materii organicznej w postaci: tektury, zrębki, kompostu - wyjaśnia Michał Łapiński

Idąc dalej w nurt ekologiczny ośrodek stawia również na naturalne budownictwo. Chcąc zrezygnować z surowców zagrażających ekosystemowi, takich jak styropian czy folia. Kacze Bagno postanowiło rozpocząć budowę domków ze słomy prasowanej i gliny – naturalnych surowców. Spotkali spółdzielnię socjalną Sło-

Fot. archiwum Kaczego Bagna

Namawiamy do działania w duchu zero waste

- Nie mamy wątpliwości, że wszelkie działania, które pomagają w ograniczaniu odpadów, są ważne i potrzebne. Dlatego podjęliśmy się wyzwania, aby przekonać do tego elblązan. Wspólnie, prostymi czynnościami, możemy ograniczyć nasz negatywny wpływ na środowisko. Jednym ze sposobów jest działanie w duchu zero waste - mówi Justyna Duks, szefowa Domu Pod Cisem.

Natasza Jatczyńska

Ruch zero waste to obecnie zarówno styl życia, jak i konieczność. Śmieci wręcz zalewają naszą planetę, więc wszystkie działania, które mogą się przyczynić do ograniczenia ich produkcji, są niezwykle cenne. Czym dokładnie jest zero waste? To ochrona wszystkich zasobów poprzez odpowiedzialną produkcję, konsumpcję, ponowne wykorzystanie i odzyskiwanie wszystkich produktów, opakowań i materiałów, bez ich spalania, oraz bez zrzutów do ziemi, wody lub powietrza, które zagrażają środowisku lub zdrowiu. Tyle mówi definicja. Jak osiągnąć ten efekt w praktyce? Tego dowiemy się w Domu pod Cisem, prowadzonym przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych przy ul. Stawidłowej 3.

Ograniczać ilość odpadów

Dom Pod Cisem to miejsce w Elblągu, które działa w duchu zero waste i stara się przekonać do tego mieszkańców.

- Coraz więcej mówi się o odpowiedzialności za planetę, o konieczności zmian. Postanowiliśmy się wpisać w ten nurt. Wybraliśmy gospodarkę obiegu zamkniętego (inaczej zero waste - przyp. red.). To nasze wyzwanie na kolejne lata, bardzo ważna, wspólna sprawa, którą należy się zająć. Chodzi o to, aby jak najbardziej ograniczać ilość odpadów. Skupiamy się na tym, aby do tej idei zero waste przekonać mieszkańców, podnosić ich świadomość w tym zakresie i zwiększać wiedzę. Namawiamy elblązan, do tego, żeby naprawiać wszystko, co można ponownie wykorzystywać oraz wymieniać się rzeczami. Stąd też nasz sklep społeczny. Tutaj można oddawać rzeczy, my je naprawiamy, jeśli tego wymagają, a inni mieszkańcy mogą je kupić. Dzięki temu te przedmioty nie tylko nie trafiają na śmietnik, ale są również tańsze, niż te nowe - mówi Justyna Duks z Domu pod Cisem.

Fot. archiwum Domu pod Cisem

Strzał w dziesiątkę

Sklep Społeczny w Domu pod Cisem działa od ponad roku. To miejsce, w którym stare rzeczy otrzymują nowe życie. Bardzo szybko okazało się, że jest to strzał w dziesiątkę.

- Mieszkańcy zaskoczyli nas ilością rzeczy, które chcą oddawać. Nie byliśmy przygotowani na to, że będzie ich aż tyle. Bardzo szybko okazało się, że musimy zwiększyć nasze możliwości magazynowe. Tym bardziej że nie tylko mieszkańcy oddają nam rzeczy. Mamy również sieć podmiotów, z którymi współpracujemy. Przykładowo od tapicerów dostajemy odpady tapicerskie, z biur nieruchomości przedmioty z domów wystawionych na sprzedaż. To na razie kilkanaście podmiotów, ale przecież w Elblągu jest ich dużo więcej. Widzimy więc potencjał i możliwości

rozwoju. Jednocześnie zacieśniamy również współpracę z samorządem i Zakładem Utylizacji Odpadów - przecież wszystkim nam zależy na tym samym - dodaje Justyna Duks.

Do sklepu społecznego nie tylko można oddać rzeczy. Warto również wybrać się tu na zakupy. Meble, dekoracje, lampy, książki, a nawet płyty winylowe to tylko część asortymentu, który znajdziemy przy Stawidłowej.

- Zainteresowanie jest duże. Tygodniowo odwiedza nas kilkadziesiąt osób, a podczas eventów jeszcze więcej. Trafiają do nas różni klienci, niektórzy poszukują starych książek o Elblągu czy płyt winylowych, a inni są miłośnikami mosiądzu, porcelany czy też porcelitu z czasów PRL - wylicza nasza rozmówczyni. Wokół sklepu społecznego sporo się dzieje.

- Chcemy tutaj stworzyć taką przestrzeń do tego, aby mieszkańcy działali zgodnie z ideą zero waste - dodaje pani Justyna.

Kawiarenka naprawcza

Przy ul. Stawidłowej organizowane są Wymienniki, czyli akcje, podczas których elblążanie mogą wymienić się bezgotówkowo książkami, różnymi przedmiotami, a nawet roślinami. Odbywają się różne warsztaty np. renowacji mebli, recyklingowe, czy krawieckie, podczas których uczestnicy uczą się jak

Fot. archiwum Domu pod Cisem

uszyć ekologiczne torby. Nowością jest Kawiarenka Naprawcza.

- Mamy tutaj sporo sprzętu i profesjonalną przestrzeń do naprawiania rzeczy, odrestaurowywania mebli. Raz w miesiącu organizujemy Kawiarenki Naprawcze. Mieszkańcy mogą wtedy przynieść z domu rzeczy

Fot. archiwum Domu pod Cisem

wymagające naprawy i dać im drugie życie pod okiem naszych instruktorów, przy pomocy profesjonalnych narzędzi i z materiałów, które udostępniamy. Przy okazji jeszcze zapraszamy na kawę i ciasto, jak to w kawiarence. To wydarzenie, które integruje mieszkańców i ma ich przekonać do tego, że zanim coś wyrzucą, warto sprawdzić, czy nie da się tego naprawić - zachęca do odwiedzin szefowa Domu Pod Cisem.

Do końca tego roku stowarzyszenie chce powiększyć powierzchnię magazynową Sklepu Społecznego. Wtedy też poszerzy ofertę o renowację mebli. To będzie propozycja dla tych, którzy nie mają czasu lub umiejętności, aby samemu się tym zająć. Stowarzyszenie w swoje działania chce zaangażować również innych. Obecnie realizuje projekt, którego celem jest budowa koalicji różnych podmiotów.

Centrum naprawy i ponownego użytkowania przedmiotów

- Chcemy wspólnie określić drogę Elbląga do gospodarki obiegu zamkniętego. Przyjrzeć się temu, jak to wygląda obecnie, jakie są potrzeby i jakie rozwiązania

można zastosować, aby w naszym mieście jak najwięcej rzeczy trafiło do ponownego użycia i minimalizować liczbę odpadów - wyjaśnia Justyna Duks.

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych nadal zamierza się rozwijać w duchu zero waste i stawia sobie wyzwania na przyszłość. Jednym z nich jest stworzenie w Domu Pod Cisem centrum naprawy i ponownego użytkowania przedmiotów.

- Mamy sporo planów na przyszłość. Chcemy zwiększyć skalę tego działania. Marzy nam się dużo większy sklep i przestrzeń do naprawy. O tym będziemy myśleli w następnych latach. Takie centrum byłoby również miejscem pracy dla osób w trudniejszej sytuacji, nie zapominamy również o celach statutowych stowarzyszenia, a reintegracja zawodowa i społeczna takich osób, jest jednym z nich. Nie mamy wątpliwości, że wszelkie działania, które pomagają w ograniczaniu odpadów, są ważne i potrzebne. Chcemy przekonać do tego mieszkańców. Zależy nam na tym, żeby każdy miał świadomość, że ma duży wpływ na środowisko swoją codzienną działalnością - dodaje Justyna Duks.

„Dom pod Cisem”

Miejsce łączące ekologię z obszarem aktywizacji społeczno-zawodowej

Niniejszy model został wypracowany przez Stowarzyszenie ESWIP w ramach projektu „Edukacja ekologiczna jako sposób na aktywizację społeczno-zawodową” współfinansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Partnerem w projekcie było Association franco-polonaise Côtes d’Armor Warmie et Mazurie (Stowarzyszenie francusko-polskie Côtes d’Armor Warmia i Mazury)”. Na podstawie doświadczeń uzyskanych we współpracy z Partnerem Stowarzyszenie ESWIP opracowało niniejszy model pn. „Dom pod Cisem, jako miejsce łączące ekologię z obszarem aktywizacji społeczno-zawodowej” i rozpoczęło w 2021 roku wdrażanie tego rozwiązania w ramach prowadzonego przez siebie Centrum Integracji Społecznej w oparciu o posiadany budynek przy ul. Stawidłowej 3 w Elblągu – „Dom pod Cisem”

1. WPROWADZENIE DO MODELU

1.1. Sytuacja społeczna w Elblągu

Elbląg jest miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 118 582, z czego 52,2% stanowią kobiety, a 47,8% mężczyźni. W wieku przedprodukcyjnym (14 lat

i mniej) jest 16 035 mieszkańców, w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni) - 73 442 osób, w wieku poprodukcyjnym (60 i więcej kobiety, 65 i więcej mężczyźni) – 29 105 osób.

W roku 2020 z pomocy społecznej korzystało ok. 6 % mieszkańców Elbląga. W roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu objął pomocą ogółem 4032 rodziny, z czego z powodu ubóstwa 2069 rodzin (3578 osób), sieroctwa – 2 rodziny (2 osoby), bezdomności – 171 rodzin (204 osoby), potrzeby ochrony macierzyństwa (wielodzietność) – 175 rodzin (751 osób), bezrobocia – 1330 rodzin (2692 osoby), niepełnosprawność – 1507 rodzin (1948 osób), długotrwałej lub ciężkiej choroby - 1903 rodziny (2523 osób), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 583 rodziny (1763 osoby).

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w 2020 r. wydał ogółem 3 413 orzeczeń,

1 249 legitymacji dla osób niepełnosprawnych oraz 591 kart parkingowych.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że w 2020 roku liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wyniosła w Elblągu - 2583, w powiecie elbląskim - 2769 (razem 5352 osoby). Stopa bezrobocia w lipcu 2021 r. wyniosła 5,8%.

1.2. Odpady komunalne w Elblągu

Problem znacznego przyrostu wytwarzania odpadów, a co za tym idzie coraz większego zanieczyszczenia środowiska naturalnego, dotyczy obecnie każdego człowieka. Ma swoje skutki zarówno w zanieczyszczeniu planety, jak i negatywnym wpływem na zdrowie ludzi oraz wydatkami na niepotrzebne rzeczy.

Z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy miasto Elbląg, przygotowanej przez Departament Ochrony Środowiska w Urzędzie Miejskim w Elblągu wynika, iż (dane za 2020 rok):

1) W 2020 roku na terenie Gminy Miasto Elbląg wytworzono 51 032,1201 Mg odpadów komunalnych w tym:

30 030,06 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,

– 5 055,12 Mg odpadów ulegających biodegradacji ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów,

– 6 240, 2325 Mg odpadów komunalnych papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła,

– 6 374,6996 Mg odpadów budowlanych i rozbiórkowych będących odpadami komunalnymi.

2) W 2020 roku na terenie Gminy Miasto Elbląg funkcjonowało:

– 1 Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK),

– 78 gniazd,

– 6 Punktów Gromadzenia Odpadów Niebezpiecznych (PGON),

– 35 aptek wyposażonych w pojemniki do zbierania przeterminowanych leków,

– 33 obiekty wyposażone w pojemniki na baterie.

3) Średnia masa wytworzonych zmieszanych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca Elbląga w roku 2020 wynosiła 305 kg/ rok.

4) Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie miasta Elbląga ustalono na podstawie rocznych sprawozdań złożonych Prezydentowi Miasta Elbląg przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty zbierające odpady komunalne oraz przez podmiot prowadzący punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie

miasta Elbląga w 2020 roku to (w Mg):

– Opakowania z papieru i tektury - 1111,101

– Opakowania z tworzyw sztucznych - 119,539

– Opakowania z drewna - 1,82

– Opakowania z metali - 136,3755

– Zmieszane odpady opakowaniowe - 11,68

– Opakowania ze szkła - 19,38

– Zużyte opony - 26,51

– Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów - 1150,11

– Gruz ceglany - 35,04

– Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione wyżej - 1437,88

– Szkło - 3,94

– Tworzywa sztuczne - 2,82

– Miedź, brąz, mosiądz - 52,7955

– Aluminium - 105,7977

– Ołów - 6,0382

– Cynk - 1,7530

– Żelazo i stal - 1798,1961

– Cyna - 0,0473

– Mieszanki metali - 0,5708

– Kable inne niż wymienione wyżej - 11,2310

– Materiały konstrukcyjne zawierające gips inne niż wymienione - 40,4

– Papier i tektura - 1699, 223

– Szkło - 1306,51

– Odpady kuchenne ulegające biodegradacji - 24,84

– Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć - 0,188

– Urządzenia zawierające freony - 0,472

– Oleje i tłuszcze jadalne - 0,025

– Oleje i tłuszcze inne - 0,292

– Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione wyżej - 5,313

– Baterie i akumulatory oraz nie sortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie - 0,083

– Baterie i akumulatory inne niż wymienione wyżej - 4,433

– Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione wyżej zawierające niebezpieczne składniki - 1,752

– Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione - 33,769

– Drewno inne niż wymienione - 5,2

– Tworzywa sztuczne - 1836

– Metale - 11,536

– Popiół 43,92

– Odpady ulegające biodegradacji - 5030,28

– Gleba i ziemia, w tym kamienie - 574,44

– Inne odpady nieulegające biodegradacji - 231,02

– Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne - 30030,06

Fot. archiwum: Domu pod Cisem

- Odpady z czyszczenia ulic i placów - 1,1
- Odpady wielkogabarytowe - 2384,78
- 5) Ilość mieszkańców miasta Elbląga wykazuje tendencję malejącą na przestrzeni ostatnich lat. Ilość odpadów zebranych w systemie rośnie niewspółmiernie do malejącej liczby mieszkańców, co ma znaczący wpływ na osiągnięcie przez Gminę poziomów recyklingu.
- 6) Średnia masa wytworzonych zmieszanych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca Elbląga w roku 2019 wynosiła 305 kg/rok.
- 7) Osiągnięte poziomy przez Gminę Miasto Elbląg w 2020 roku.
 - a) poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania został osiągnięty i wynosi – 6,7%;
 - b) Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła nie został osiągnięty i wynosi – 35,41%;
 - c) Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne został osiągnięty i wynosi – 71,73%;

1.3. Gospodarka Obiegu Zamkniętego

Problem znacznego przyrostu wytwarzania odpadów, a co za tym idzie coraz większego zanieczyszczenia środowiska naturalnego dotyczy obecnie każdego człowieka. Ma swoje skutki zarówno w zanieczyszczeniu planety, jak i negatywnym wpływem

na zdrowie ludzi oraz wydatkami na niepotrzebne rzeczy.

Z publicznie dostępnych danych wynika, że od lat 60 światowa produkcja plastiku wzrosła 20-krotnie. Szacuje się, że do 2050 roku w oceanach będzie więcej plastikowych śmieci niż ryb. Dlatego też coraz większego znaczenia nabiera zmiana nawyków mieszkańców.

Odpowiedzią na problem marnowania surowców i rosnącego zanieczyszczenia środowiska jest Gospodarka Obiegu Zamkniętego (GOZ). GOZ, to system gospodarczy bazujący na zmniejszeniu wytwarzanych odpadów, poprzez wydłużenie życia poszczególnych produktów. W systemie GOZ odpady, w tym również i surowce z nich pochodzące, po zakończeniu użyteczności produktów pozostają w gospodarce. System ten stanowi kontrast dla gospodarki liniowej, bazującej na zasadzie użyj - wyrzuć. Poprzez codziennie wybory konsumenckie mamy także wpływ na przyszłość otaczającej nas przyrody. Możemy kupować rzeczy z recyklingu, ale przede wszystkim najlepszą rzeczą jaką możemy zrobić, jest utrzymywanie rzeczy, które posiadamy jak najdłużej w dobrym stanie, naprawiając je, przerabiając, wymieniając, aby kupować mniejszą ilość nowych rzeczy i zredukować ilość odpadów.

1.4. Idea ogrodów społecznych

Tworzenie ogrodów społecznych to stosunkowo nowa inicjatywa, która szybko zyskuje popularność.

Ogrody społeczne są formą ogólnodostępnej miejskiej zieleni, nad którą pieczę wspólnie sprawują członkowie określonej społeczności. Działają one na zasadach zaufania społecznego. Ogrody w miastach najczęściej są uprawiane przez członków społeczności zamieszkujących wspólną dzielnicę lub jedno osiedle – położone w pobliżu zielonego zakątka. Zasady ich użytkowania są uregulowane na mocy specjalnych regulaminów, umów lub deklaracji członkowskich.

Ogrody społeczne powstają z inicjatywy grup nieformalnych (sąsiedzkich), formalnych (spółdzielni mieszkaniowych), instytucji (np. klubów seniora, domów kultury, muzeów) czy organizacji pozarządowych. Na ogół tworzone są na miejskich gruntach – często na nieużytkach, obszarach zdegradowanych, zaniedbanych i niezagospodarowanych. Finansowanie ogrodu wspólnotowego uzależnione jest od jego inicjatorów – fundusze na utrzymanie zielonego zakątka mogą pochodzić ze składek członkowskich, zbiorów publicznych, budżetu organizacji, programów lokalnych czy konkursów.

Ogrody społeczne pozwalają poszerzyć zieloną przestrzeń w miastach. Sprawiają, że mieszkańcy blokowisk zyskują miejsca, w których mogą na chwilę złapać oddech, wyciszyć się, zbliżyć do natury i wypocząć w otoczeniu zieleni. Są wspaniałą strefą do rekreacji i spędzania wolnego czasu. Dzięki nim mieszkańcy miast mogą cieszyć się smakiem świeżo zerwanych ziół czy ekologicznych warzyw i owoców, przenieść się na chwilę na wiejską kwiatną łąkę lub posłuchać śpiewu ptaków.

Tym, co decyduje o wyjątkowości ogrodów społecznych, jest jednak przede wszystkim ich wspólnotowy charakter. Miejskie zielone oazy są miejscem integracji lokalnych społeczności. Wspólne dbanie o ogród pomaga pogłębić relacje między sąsiadami. Buduje poczucie wspólnoty i sprzyja częstszym kontaktom społecznym. Prace w ogrodzie miejskim nierzadko stają się pretekstem do rozmów czy spotkań – również na gruncie prywatnym. Często pozwalają przełamać bariery międzypokoleniowe i społeczne, lepiej się poznać oraz zrozumieć. Przekłada się to na większe zadowolenie z życia w dzielnicy czy na osiedlu.

Udział w pielęgnacji ogrodu społecznego kształtuje u członków społeczności postawę proaktywną. Uczy współpracy dla osiągnięcia wspólnego celu, buduje odpowiedzialność za najbliższą okolicę, silnie wiąże z miejscem zamieszkania i innymi członkami społeczności, daje poczucie bycia potrzebnym. Sprawia,

że ludzie stają się bardziej zainteresowani swoim otoczeniem i zaangażowani w sprawy wspólnoty. Niejednokrotnie jest też początkiem dla innych inicjatyw sąsiedzkich. Tworzenie ogrodów społecznych w miastach bywa więc prawdziwym remedium na samotność mieszkańców aglomeracji.

Zielone tereny w miastach są doskonałym miejscem do organizowania spotkań, aktywności towarzyskich, wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i edukacyjnych, pikników rodzinnych, warsztatów. Ogrody wspólnotowe podejmują współpracę ze szkołami i placówkami edukacyjnymi, dzięki czemu organizowane są w nich ciekawe wydarzenia dla szerokiego grona odbiorców.

Uprawianie ogrodów społecznych daje mieszkańcom miast możliwość korzystania z dobrodziejstw hortiterapii. Bliski kontakt z roślinami i udział w pracach ogrodniczych wpływa korzystnie na wszystkie sfery życia człowieka. Pozwala zachować sprawność fizyczną, łagodzi stres, poprawia nastrój, rozwija kreatywność i wyobraźnię. Ogrody społeczne tworzone są w pobliżu osiedli, zachęcają do aktywnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Umożliwiają efektywne spożytkowanie energii.

Niewątpliwą zaletą ogrodów społecznych w miastach jest ich uniwersalny wymiar. Korzystać mogą z nich wszyscy członkowie społeczności – bez względu na wiek, wykonywany zawód czy stan zdrowia. W zielonej oazie każdy znajdzie coś dla siebie. Co więcej, różnorodność zainteresowań i umiejętności osób opiekujących się ogrodem sprzyja osiągnięciu wspaniałych efektów. Członkowie społeczności mogą dzielić się obowiązkami w taki sposób, by każdy mógł jak najpełniej wykorzystać swój potencjał w ramach ogrodnictwa miejskiego.

Ogrody w miastach zwiększają walory dekoracyjne i przyrodnicze okolicy. Są elementem rewitalizacji otoczenia. Dzięki nim środowisko staje się dużo bardziej barwne i przyjazne dla mieszkańców. Miłośnicy przyrody w ogrodach społecznych mogą cieszyć się towarzystwem ptaków, owadów, podziwiać różne gatunki roślin czy podejmować inicjatywy na rzecz ochrony przyrody (np. tworzenie pasiek, dokarmianie ptaków).

Pielęgnacja ogrodu podnosi świadomość ekologiczną i wiedzę przyrodniczą. Pozwala nauczyć się zasad aranżacji przestrzeni, uprawy roślin i w praktyce wykorzystać zdobyte umiejętności. Dla wielu osób opieka nad ogrodem wspólnotowym jest początkiem wieloletniej pasji. Możliwość uczestniczenia w pra-

Fot. Dagmara Bielawska

cach ogrodniczych i obserwowania przyrody odgrywa szczególną rolę w życiu najmłodszych członków społeczności. Stanowi doskonałą formę edukacji przyrodniczej i ekologicznej oraz budowania zainteresowania naturą u dzieci.

1.5. Kawiarenki naprawcze

Przeciętny Polak produkuje coraz więcej odpadów komunalnych – 312 kilogramów na głowę (GUS, 2017 rok). To ile rzeczy wyrzucamy i kupujemy na ich miejsce nowych, to nie tylko liczba odpadów zalegających na wysypiskach. Wytwarzanie ogromnej liczby krótko używanych nowych przedmiotów i wysoko rozwinięty konsumpcjonizm ma wpływ również na zmiany klimatu poprzez zwiększenie produkcji CO₂. Jedną z odpowiedzi na to wyzwanie są kawiarenki naprawcze, które pozwalają szerzyć idee zero waste i gospodarki obiegu zamkniętego oddolnie, z poziomu lokalnego. To właśnie w kawiarence naprawczej możemy naprawić ubranie, czy rower, albo przywrócić życie starym meblom. Możemy także przerobić niepotrzebne przedmioty, które znalazłyby się na śmietniku, na to czego akurat potrzebujemy i sprawić, że nadal pozostaną w obiegu, zamiast powiększać ilość odpadów.

Idea Kawiarenek Naprawczych narodziła się w Amsterdamie w 2008 roku. Została zainicjowana przez Martine Postma. Martine zorganizowała pierwszą kawiarenkę naprawczą w październiku 2009. W 2010 powstała międzynarodowa Fundacja Repair Cafes, której celem jest wsparcie lokalnych społeczności

na całym świecie w tworzeniu miejsc do wspólnej naprawy.

Zgodnie z definicją podaną przez Fundację Repair Cafes, kawiarenki naprawcze (repair café) to spotkania, podczas których można naprawiać urządzenia elektryczne i mechaniczne, a także komputery, rowery, ubrania i wszelkie inne przedmioty. Spotkania te są organizowane lokalnie przez mieszkańców. Odbywają się w określonym miejscu, gdzie są dostępne narzędzia i gdzie często można skorzystać z pomocy wolontariuszy. Celem jest zmniejszenie ilości odpadów, ale także wymiana umiejętności i integracja społeczna.

W 2018 roku zarejestrowano ponad 1800 kawiarenek naprawczych w 33 krajach. Od 2017 roku 17 października odbywa się Międzynarodowy Dzień Naprawy, promujący Gospodarkę Obiegu Zamkniętego. Niektóre kawiarenki naprawcze używają drukarek 3D do produkcji niezbędnych części zamiennych. W Polsce pierwsze kawiarenki powstały w Pile, Warszawie i Katowicach.

2. GENEZA POWSTANIA MODELU

Potrzebę stworzenia modelu zauważyliśmy nie tylko analizując dane dotyczące sytuacji społecznej i gospodarki odpadami w Elblągu, ale również podczas naszej codziennej pracy. Stowarzyszenie ESWIP

jest jedyną w Elblągu organizacją, która zajmuje się działaniami ekologicznymi, zwłaszcza w kontekście gospodarki obiegu zamkniętego. W 2019 r. uruchomiłmy działalność Domu pod Cisem, w ramach którego prowadzimy Centrum Integracji Społecznej (CIS), a także Dom Sąsiedzki.

W 2020 roku otworzyliśmy sklep społeczny, w ramach którego pozyskujemy od mieszkańców Elbląga stare i niepotrzebne rzeczy, następnie odnawiamy je w pracowniach CIS (gdzie beneficjenci uczą się zawodu). W ten sposób dajemy przedmiotom drugie życie i sprzedajemy w sklepie. Zysk przeznaczony jest na cele społeczne. Nasza działalność zaczęła cieszyć się dużym zainteresowaniem, o naszym sklepie informowały media ogólnopolskie (TVN, Polsat), powstał o nas również reportaż na zlecenie Narodowego Instytutu Wolności.

Od początku rozpoczęcia działalności sklepu społecznego zauważyliśmy jak bardzo potrzebne było miejsce, które pokazywałoby mieszkańcom Elbląga (i nie tylko), że mogą oni dbać o środowisko dokonując codziennych wyborów. Zauważyliśmy również, jak niska jest wiedza i umiejętności mieszkańców w tym zakresie. Pilotażowo podjęliśmy się również organizacji warsztatów związanych z gospodarką obiegu zamkniętego i ideą zero waste. Warsztaty te cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, a ich uczestnicy wyrazili chęć dalszego podnoszenia wiedzy i umiejętności w dziedzinie ekologii, GOZ, idei zero waste. Wskazywali również na to, iż w Elblągu mają ograniczone możliwości w tym zakresie, ponieważ nie ma organizacji działających w tej dziedzinie, a działalność władz samorządowych jest mocno niewystarczająca.

Podczas działań prowadzonych w Domu pod Cisem zaobserwowaliśmy również, że edukacja ekologiczna może być skutecznym sposobem na aktywizację społeczno-zawodową, czego przykładem są działania w Cotes D'Armor.

Cotes D'Armor jest jednym z wiodących regionów, jeśli chodzi o rozwój inicjatyw ekologicznych w kontekście aktywizacji społeczno-zawodowej, m.in. idea ogrodów społecznych, tzw. kawiarenek naprawczych (gospodarka obiegu zamkniętego vs. gospodarka linearna), innowacyjne zajęcia edukacyjne, w tym na farmach ekologicznych dla różnych grup mieszkańców - dzieci, młodzieży, osób starszych, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Inspiracją do stworzenia modelu była wizyta studyjna dla pracowników Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w regionie

Cotes D'Armor, zorganizowana w współpracy z Association franco-polonaise Côtes d'Armor Warmie et Mazurie (Stowarzyszeniem francusko-polskim Côtes d'Armor Warmia i Mazury) w dniach 25-29 maja 2021 r. 5-dniowy wyjazd był okazją do podpatrzenia rozwiązań francuskich w zakresie ekologii i aktywizacji społeczno-zawodowej w oparciu o nią. Do najbardziej inspirujących miejsc, ze wszystkich odwiedzonych przez pracowników ESWIP podczas wizyty należały:

1) Ogród społeczny „Jardins de Brocéliande”

Powstał w latach pięćdziesiątych XX wieku dzięki pracy wielu osób z niepełnosprawnościami i wolontariuszy. Ich stowarzyszenie jest gospodarzem tego miejsca. Ogród posiada tytuł „jardin remarquable” oraz jako jeden z pierwszych we Francji tytuł Tourisme et handicap, gdyż jest przyjazny osobom z niepełnosprawnościami. Ogród ma powierzchnię 24 hek-

tarów, jego powstaniu przyświecała idea, by stworzyć ogród o tysiącu odston.

Jardins de Broceliande oferuje kilka świetnych zajęć na świeżym powietrzu, np.

a) „Obudzić stopy” („Réveille tes pieds”) – to ścieżka sensoryczna, podczas której nie można powstrzymać się od śmiechu. Najpierw trzeba ściągnąć buty, a następnie chodzić boso po 45 różnych materiałach i teksturach.

b) „Obudź swoje zmysły” („Active tes sens”) – to ok. 200-metrowa ścieżka którą należy przejść z zamkniętymi oczami, ufając jedynie swoim pozostałym instyngtom i otaczającym dźwiękom. Dzięki temu można wczuć się w rolę osoby niewidzącej.

c) „Stań tam” („Plik zhaut”) – to ścieżka, podczas której można cieszyć się widokiem na ogrody z góry. Ta „szczytowa” trasa daje możliwość przejścia przez siatkę zawieszoną pomiędzy stuletnimi dębami, na wysokości od czterech do ośmiu metrów.

Ogrody Broceliande oferują zajęcia indywidualne i grupowe dla różnych grup, w tym szkół. Dostępne są również scenariusze zajęć, które nauczyciele mogą przeprowadzić samodzielnie w oparciu o dostępną infrastrukturę Ogrodów. Podczas wizyty w Broceliande Gardens można wybrać się na relaksujący spacer po ogrodach tematycznych i kolekcjach roślin. Znajduje się tu około 400 odmian bzu, 1000 odmian irysa, 250 historycznych i nowoczesnych odmian róży oraz 280 odmian dalii. A jeśli odwiedza się ten ogród we wrześniu, można zabrać ze sobą pyszne, ekologiczne jabłko wewnątrz ogrodu za jedyne 1,5 euro za kilogram.

Oprócz ww. aktywności ogród oferuje wiele innych atrakcji, jak np. labirynt z żywoptotu, miejsca edukacyjne służące nauce o cyrkulacji i ekonomii wody, wycieczki kolejką, konkursy ekologiczne. Jest tu również restauracja i sklep, można tu także obejrzeć wystawy rzeźb współczesnych artystów.

Jardins de Brocéliande to również miejsce ekonomii społecznej i solidarnościowej. Pracę znajdują tu osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, głównie osoby z niepełnosprawnościami. Są one przygotowywane do nauki zawodu ogrodnika, a zanim odnajdą się na otwartym rynku pracy przechodzą proces aktywizacji społecznej i zawodowej w oparciu o pracę w Ogrodach Broceliande.

Więcej o ogrodach Broceliande można znaleźć na stronie <https://www.jardinsdebroceliande.fr/jardins-collections-botaniques/>

2) Ogród solidarnościowy w Dinan

W każdą środę rano kilkanaście osób spotyka się w ogrodzie solidarnościowym w Dinan, w regionie Côtes d'Armor. Pod kierownictwem Josepha Argouarc'h, byłego nauczyciela i emerytowanego ogrodnika, uprawiają ziemniaki, kapustę i inne warzywa w sposób ekologiczny.

Celem upraw jest dostarczenie produktów wysokiej jakości dla beneficjentów Secours populaire z Dinan (ok. 500 osób). Z dobrodziejstw ogrodu korzystają

początkujący ogrodnicy, wolontariusze, ale nie tylko. Sami beneficjenci przychodzą, aby pomóc. Jest to sposób na odnowienie więzi społecznych i odzyskanie wiary w siebie

3) Ferme de Kemo

Ferme de Kémo to gospodarstwo edukacyjne położone w Corseul, w środku trójkąta Rennes - St Malo - St Briec, w Bretanii w Côtes d'Armor. Farmę prowadzi małżeństwo, Delphine i Youen. Pomysł zrodził się ze wspólnej pasji do zwierząt.

Ferma jest czynna przez cały rok, a w swojej ofercie posiada wizyty i warsztaty edukacyjne dla osób fizycznych, szkół, placówek specjalistycznych. Ferma zapewnia bezpośredni kontakt ze zwierzętami i przyrodą i umożliwia poznanie świata rolnictwa w sposób edukacyjny i zabawny. Prowadzone są tu również zajęcia z zooterapii.

Więcej o ofercie fermy można przeczytać na: <https://www.lafermedekemo.fr/>

4) Kawiarenka naprawcza CoBen

CoBen to organizacja, która zajmuje się głównie zagadnieniami dotyczącymi klimatu, powietrza, energii, mobilności i transportu, odpadów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Jest członkiem France Nature Environnement (FNE), francuskiej federacji stowarzyszeń ochrony przyrody i środowiska, rzecznikiem ruchu 3000 stowarzyszeń, zrzeszonych w stu organizacjach członkowskich obecnych w całej Francji. Sam CoBen ma ponad 40 silnych stowarzyszeń członkowskich z ponad 3000 członków.

Od 2016 roku CoBen przyczynia się do rozwoju kawiarenek naprawczych na terenie całej Francji. W regionie Bretanii zarejestrowanych jest ich ponad 60. Ich organizacja polega na tym, iż w każdą drugą sobotę miesiąca organizowane jest spotkanie, na którym wykwalifikowani majsterkowicze - wolontariusze i odwiedzający kawiarenkę spotykają się wokół przedmiotów, które są zepsute lub niesprawne. Podczas kawiarenki można naprawić sprzęt, a przy okazji obserwując naprawę nauczyć się umiejętności naprawczych i porozmawiać. Bardzo istotną zasadą podczas spotkań jest zasada ważenia naprawionego sprzętu, dzięki czemu wiadomo ile kilogramów odpadów zostało zaoszczędzonych dzięki temu, że rzeczy zostały naprawione, a nie wyrzucone.

Więcej o kawiarenkach naprawczych organizowa-

nych przez CoBen można dowiedzieć się na stronie: <https://www.coben.bzh>

3. ZAŁOŻENIA MODELU

Dzięki współpracy z francuskim partnerem - Stowarzyszeniem francusko-polskim Côtes d'Armor Warmia i Mazury oraz na bazie wiedzy zdobytej podczas wizyty studyjnej w Bretanii wypracowane zostało nowe rozwiązanie pn. „Dom pod Cisem, jako miejsce łączące ekologię z obszarem aktywizacji społeczno-zawodowej”, którego założenia prezentujemy poniżej.

3.1. Przedmiot zadania

Przedmiotem zadania jest umożliwienie mieszkańcom Elbląga, a zwłaszcza osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprawy sytuacji społecznej i zawodowej w oparciu o działania ekologiczne prowadzone w „Domu pod Cisem” oraz umożliwienie im nabycia wiedzy, umiejętności i postaw proekologicznych.

3.2. Misja zadania

Dom pod Cisem to miejsce gdzie upowszechniane są postawy proekologiczne, szerzona jest idea zero waste i zagadnienia związane z gospodarką obiegu zamkniętego. Jednocześnie, w oparciu o działalność ekologiczną Domu pod Cisem, rozwijane są umiejętności społeczno-zawodowe mieszkańców Elbląga – przydatne zarówno w życiu codziennym, jak i na rynku pracy.

3.3. Cel zadania

Cele zadania to:

- 1) podnoszenie aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców Elbląga, a zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w oparciu o działania ekologiczne prowadzone w domu pod Cisem, co wpłynie na podniesienie ich wiedzy i praktycznych umiejętności, które następnie wykorzystają na rynku pracy,
- 2) zwiększanie wiedzy i umiejętności mieszkańców Elbląga, a zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie ekologii, gospodarki obiegu zamkniętego, co w przyszłości wpłynie na poprawę sytuacji w Elblągu w zakresie gospodarowania odpadami, ograniczania problemu marnowania surowców i rosnącego zanieczyszczenia środowiska.

3.4. Odbiorcy zadania

Odbiorcami bezpośrednimi zadania będą mieszkańcy Elbląga, a zwłaszcza osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, głównie uczestnicy prowadzonego przez Stowarzyszenie ESWIP Centrum Integracji Społecznej oraz innych projektów, m.in. Dom Sąsiedzkiego.

Pośrednimi odbiorcami zadania będą pracownicy ESWIP oraz organizacje i instytucje współpracujące, wśród których będziemy upowszechniać rezultaty zadania.

3.5. Zakres rzeczowy zadania

Cele zadania będą realizowane w oparciu o 3 obszary:
1) ogród społeczny, jako sposób na:

- a) aktywizację społeczną poprzez odnowienie i budowanie więzi społecznych, wzmocnienie pewności siebie i poczucia sprawczości,
 - b) działalność ekologiczną - ogrody powstają z materiałów recyklingowych, ekologicznych, minimalizują zużycie plastiku, redukują powstawanie dużej ilości odpadów, inaczej niż np. żywność kupowana w sklepie, która jest opakowana w plastik;
 - c) aktywizację zawodową – uprawa roślin, warzyw, ziemi pozwala zdobyć wiedzę i umiejętności, które zostaną wykorzystane na rynku pracy;
- 2) kawiarenki naprawcze - która pozwala szerzyć idee zero waste i GOZ oddolnie, z poziomu lokalnego, na być praktyczne i przydatne na rynku pracy umiejętności naprawiania przedmiotów, zaoszczędzić środki na zakup nowego sprzętu, wzmocnić więzi społeczne, odpowiedzialność społeczną;
- 3) innowacyjne zajęcia edukacyjne dla różnych grup odbiorców - młodzieży, osób starszych, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzmacniające postawy proekologiczne, zwiększające wiedzę i umiejętności w zakresie ekologii, budujące więzi społeczne.

3.5.1. Ogród społeczny w „Domu pod Cisem”

1) Cel organizacji ogrodu społecznego

Celem utworzenia i rozwoju ogrodu społecznego jest integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców elbląskiej dzielnicy Zawodzie, w tym włączenie ich we współtworzenie przyjaznej, sąsiedzkiej przestrzeni rekreacyjnej. Ponadto ogród społeczny stanie się przestrzenią do podnoszenia kwalifikacji zawodowych w zakresie pielęgnacji terenów zielonych wśród uczestników Centrum Integracji Społecznej.

2) Funkcje ogrodu społecznego

Ogród społeczny pod cisem będzie spełniał następujące funkcje:

- a) integracyjna – miejsce spotkań sąsiedzkich, przestrzeń do wspólnych działań
- b) edukacyjna – przestrzeń do prowadzenia zajęć przyrodniczych dla różnych grup mieszkańców, ukierunkowanych na podnoszenie wiedzy z zakresu znajomości roślin, ziół oraz ich pielęgnacji. W ogrodzie też zostaną utworzone ścieżki sensoryczne, które pozwolą doświadczyć różnych surowców naturalnych jak ziemia, glina, drewno itp.
- c) aktywizacyjna – w ogrodzie będą odbywały się zajęcia praktyczne dla uczestników Centrum Integracji Społecznej w ramach pracowni gospodarczej, ukierunkowane na pozyskiwanie umiejętności pielęgnacji terenów zielonych.
- d) ekologiczna – stworzenie ogrodu powiększy ilość terenów zielonych na dzielnicy Zawodzie (nie posiada ona skwerów, parków). Ogród będzie prowadzony w zgodzie z ekologią, bez stosowania chemii, oprysków itp.

3) Zasoby rzeczowe niezbędne do prowadzenia ogrodu społecznego

Do prowadzenia ogrodu społecznego wykorzystywane są:

- sale warsztatowe wyposażone w stoły i krzesła z dostępem do prądu i oświetleniem zlokalizowane w Domu pod Cisem;
- w okresie wiosna-lato-jesień spotkania i działania będą prowadzone bezpośrednio w ogrodzie sąsiedzkim;
- pracownia gospodarcza i stolarska działająca w ramach Centrum Integracji Społecznej;
- dostęp do kawy i herbaty (ekspres do kawy lub czajnik, szklanki, filiżanki, sztucce, serwetki, zmywarka/zlewozmywak);
- przedłużacze do prądu;
- węże ogrodowe z dostępem do wody
- sprzęt ogrodniczy: łopaty, grabie, taczka, motyki, rękawice, kosiarka itp.;

Fot. Agnieszka Bielawska

- skrzynie drewniane, w których będą sadzone zioła;
- nasiona, sadzonki, drzewka owocowe itp.;
- inny sprzęt i materiały w zależności od rodzaju organizowanych spotkań/wydarzeń.

4) Zasoby kadrowe niezbędne do prowadzenia ogrodu społecznego.

Do prowadzenia ogrodu społecznego niezbędne są następujące zasoby kadrowe:

- Instruktor pracowni gospodarczej Centrum Integracji Społecznej;
- Animatorzy Domu sąsiedzkiego pod Cisem;
- Wykwalifikowany ogrodnik, który na wiosnę i na jesień dokona przeglądu ogrodu i wskaże prace niezbędne do wykonania lub samodzielnie je wykona;
- Instruktorzy prowadzący zajęcia/warsztaty ogrodnicze/przyrodnicze;
- Wolontariusze (mieszkańcy dzielnicy Zawodzie, którzy będą wykonywali różne prace ogrodnicze);
- Kadra i dzieci z przedszkola i szkoły, którzy będą prowadzić prace i zajęcia w ogrodzie.

5) Zasoby finansowe niezbędne do prowadzenia ogrodu społecznego.

Do organizacji ogrodu społecznego niezbędne są koszty:

- koszty zakupu sprzętu ogrodniczego;
- koszty zakupu nasion, sadzonek, drzewek;
- koszty wynagrodzeń instruktorów i animatorów;
- koszty wynagrodzeń specjalistów (w uzasadnionych przypadkach);
- koszty mediów (prąd, woda);
- koszty zakupu kawy i herbaty.

6) Warunki organizacji ogrodu społecznego:

- ogród społeczny jest tworzony z udziałem i zaangażowaniem mieszkańców;
- ogród społeczny jest prowadzony w partnerstwie z instytucjami działającymi na dzielnicy, zwłaszcza przedszkole i szkoła;
- do prowadzenia ogrodu społecznego warto pozyskać patronów i sponsorów, zwłaszcza centrum ogrodnicze i firmy, które mogą przekazać poczęstunek na spotkania mieszkańców;
- wspólnie z mieszkańcami należy opracować regulamin ogrodu, wskazujący zasady jego użytkowania;
- wspólnie z mieszkańcami należy opracować roczny harmonogram ogrodu, uwzględniający kolejność prac ogrodniczych;
- ze spotkań i prac w ogrodzie sporządzana jest dokumentacja sprawozdawcza w formie zdjęciowej;

7) Sposób monitoringu organizacji kawiarenek naprawczych:

- wydruki materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- dokumentacja fotograficzna;
- roczne zestawienia zorganizowanych spotkań, wydarzeń.

3.5.2. Kawiarenki naprawcze w „Domu pod Cisem”

1) Cel organizacji kawiarenek naprawczych w Domu pod Cisem.

Kawiarenki naprawcze w Domu pod Cisem organizowane są w celu:

- szerzenia idei zero waste i gospodarki obiegu zamkniętego,
- podniesienia praktycznych umiejętności naprawy przedmiotów, przydatnych w życiu codziennym i na rynku pracy,
- wzmocnienia więzi społecznych i odpowiedzialności społecznej;
- umożliwienia zaoszczędzenia środków na zakup nowego sprzętu.

2) Rodzaje kawiarenek naprawczych organizowanych w Domu pod Cisem.

W Domu pod Cisem organizowane są następujące rodzaje kawiarenek:

- spotkania, podczas których przy pomocy specjalistów i wolontariuszy można przynieść do naprawy sprzęt, a w międzyczasie uczestniczyć w spotkaniach tematycznych przy kawie i herbacie, dotyczących tematyki związanej z GOZ i ideą zero waste;
- spotkania, podczas których samodzielnie, przy pomocy specjalistów i odpowiedniego sprzętu, można naprawić przyniesioną rzecz;
- spotkania, podczas których można w praktyce nauczyć się przygotowywać i tworzyć ekologiczne rzeczy domowego użytku (np. kosmetyki, proszki do prania, itp.).

3) Częstotliwość i czas trwania organizacji kawiarenek w Domu pod Cisem.

Kawiarenki w domu pod Cisem organizowane są co najmniej raz w miesiącu i trwają 2-4 godziny.

4) Zasoby rzeczowe niezbędne do realizacji kawiarenek w Domu pod Cisem.

Do organizacji kawiarenek naprawczych w Domu pod Cisem wykorzystywane są:

- sale warsztatowe wyposażone w stoły i krzesła z dostępem do prądu i oświetleniem zlokalizowane w Domu pod Cisem;
- w okresie letnim kawiarenki mogą być organizowane na dziedzińcu Domu pod Cisem, na którym dostępne będą stoły, krzesła, podłączenie do prądu;
- pracownia stolarska, złotej rączki oraz krawiecko-tapicerska wraz z dostępnym sprzętem;
- dostęp do kawy i herbaty (ekspres do kawy lub czajnik, szklanki, filiżanki, sztucce, serwetki, zmywarka/zlewozmywak);
- przedłużacze do prądu;
- waga do ważenia sprzętu oraz formularz informacyjny/spis naprawianego sprzętu w formie elektronicznej;
- inny sprzęt i materiały w zależności od rodzaju or-

ganizowanej kawiarenki;

- infrastruktura wykorzystywana podczas organizacji kawiarenek naprawczych powinna być dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

5) Zasoby kadrowe niezbędne do realizacji kawiarenek.

Do organizacji kawiarenek naprawczych w Domu pod Cisem niezbędne są następujące zasoby kadrowe:

- osoby naprawiające sprzęty domowego użytku
- pracownicy, współpracownicy ESWIP, uczestnicy Centrum Integracji Społecznej, wolontariusze. Do celowo planowane jest także utworzenie przy DpC klubu „złotej rączki”, składającego się z wolontariuszy, których umiejętności będą wykorzystywane do naprawy przedmiotów podczas kawiarenek naprawczych;
- osoby prowadzące kawiarenki, podczas których tworzone będą ekologiczne rzeczy domowego użytku – pracownicy, współpracownicy ESWIP, uczestnicy Centrum Integracji Społecznej;
- osoby obsługujące organizacyjnie kawiarenki – pracownicy, współpracownicy ESWIP, uczestnicy Centrum Integracji Społecznej;
- osoby zajmujące się informacją i promocją kawiarenek – pracownicy ESWIP.

6) Zasoby finansowe niezbędne do organizacji kawiarenek.

Do organizacji kawiarenek naprawczych w Domu pod Cisem niezbędne są koszty:

- koszty zakupu części do naprawy/tworzenia przedmiotów podczas kawiarenek naprawczych;
- koszty informacji i promocji;
- koszty wynagrodzeń specjalistów (w uzasadnionych przypadkach);
- koszty mediów (prąd, sprzątanie woda);
- koszty zakupu kawy i herbaty.

7) Warunki organizacji kawiarenek naprawczych:

- każda kawiarenka ma swój temat przewodni;
- informacje o organizacji kawiarenki upowszechniane są na co najmniej 14 dni przed jej datą w oparciu o: strony internetowe ESWIP, profile społecznościowe ESWIP, lokalne media, mailing;
- informacje o organizacji kawiarenki zawierają co najmniej: temat, datę organizacji, krótki opis nt. zasad uczestnictwa w kawiarence;
- do organizacji kawiarenki wykorzystywane są formularze zgłoszeniowe, zawierające co najmniej: imię i nazwisko uczestnika i – w przypadku kawiarenek zakładających naprawę sprzętu - nazwę naprawianego sprzętu wraz z opisem usterki;
- podczas kawiarenek dostępna jest kawa i herbata dla wszystkich uczestników;

- z każdej kawiarenki sporządzana jest dokumentacja sprawozdawcza w formie zdjęciowej lub formie notatki/raportu;
- na spotkaniach poświęconych naprawie sprzętu dostępna jest waga, za pomocą której naprawiony sprzęt jest ważony i wpisywany do formularza inwentaryzacyjnego, dzięki któremu na bieżąco będzie wiadomo ile odpadów zaoszczędzono dzięki naprawie.

8) Sposób monitoringu organizacji kawiarenek na prawczych:

- wydruki materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- zestawienie formularzy zgłoszeniowych;
- dokumentacja fotograficzna;
- roczne zestawienia zorganizowanych kawiarenek, z uwzględnieniem tematu, daty organizacji liczby uczestników;

3.5.3. Zajęcia edukacyjne w „Domu pod Cisem”.

8) Cel organizacji zajęć ekologicznych organizowanych w Domu pod Cisem.

Celem zajęć edukacyjnych organizowanych w Domu pod Cisem w zakresie ekologii jest wzmocnienie postaw proekologicznych, zwiększenie wiedzy i umiejętności w zakresie ekologii, a zwłaszcza w obszarze gospodarki obiegu zamkniętego oraz budowanie więzi społecznych i odpowiedzialności społecznej.

9) Rodzaje zajęć ekologicznych organizowanych w Domu pod Cisem.

W Domu pod Cisem organizowane są następujące rodzaje zajęć ekologicznych:

e) WYMIENNIK – 6-godzinne warsztaty dla maksymalnie 15 osób, zakładające podniesienie wiedzy nt. ekologii w branży odzieżowej, zabawkowej, dekoracyjnej. Podczas warsztatów uczestnicy otrzymują wiedzę w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego oraz poznają wpływ przemysłu odzieżowego, dziecięcego, zabawkowego, dekoracyjnego na środowisko, podniosą wiedzę i umiejętności w zakresie dokonywania wyborów przy robieniu zakupów z myślą o ochronie środowiska. Warsztaty połączone są z tzw. wymiennikiem, tj. uczestnicy mogą przynieść odzież, zabawki, artykuły dekoracyjne, dziecięce i dokonać wymiany z innymi uczestnikami. W ten sposób promowane będzie ponowne używanie przedmiotów w ramach gospodarki obiegu zamkniętego służącej poprawie stanu środowiska.

f) CUDA Z RECYKLINGU – 6-godzinne warsztaty dla maksymalnie 8 osób. Uczestnicy warsztatu otrzymu-

ją wiedzę w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego oraz podnoszą umiejętności w zakresie wykorzystania odpadów do stworzenia przedmiotów codziennego użytku.

g) EKOLOGICZNE ZAKUPY - 6-godzinne warsztaty dla maksymalnie 8 osób. Uczestnicy warsztatu otrzymują wiedzę w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego oraz podnoszą umiejętności w zakresie robienia zakupów z myślą o ochronie środowiska. Mają okazję uszyć woreczki ekologiczne wielokrotnego użytku, np. ze starych firan, materiałów, których będą używać podczas zakupów warzyw, owoców, cukierków i. in. rezygnując w ten sposób z plastikowych torebek jednorazowych.

h) RENOWATOR - 6-godzinne warsztaty dla maksymalnie 8 osób. Uczestnicy warsztatu otrzymują wiedzę w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego, mogą przynieść i dokonać renowacji jakiegoś zniszczonego lub zużytego przedmiotu.

i) ZAJĘCIA DOTYCZĄCE DOZ REALIZOWANE Z WYKORZYSTANIEM ŚCIEŻKI EKOLOGICZNEJ – w Domu pod Cisem funkcjonować będzie ścieżka edukacyjna dotycząca gospodarki obiegu zamkniętego, która stworzona zostanie w przestrzeni ogrodu społecznego. Będzie to kącik z tablicami edukacyjnymi i ławeczkami. Do jej realizacji rekomenduje się zaangażować mieszkańców Elbląga (dzieci, młodzież, dorośli i seniorów), którzy będą uczestniczyli w jej tworzeniu (sadzenie drzew, przygotowanie tabliczek, ławeczek itp.). Będzie to element nie tylko edukacji ekologicznej, ale także szansa na zaangażowanie mieszkańców w praktyczne działania na rzecz ochrony przyrody w miejscu, w którym mieszkają.

W oparciu o przygotowaną ścieżkę edukacyjną, docelowo w Domu pod Cisem powstaną 3 scenariusze warsztatów/zajęć ekologicznych, które będą uwzględniać tematy związane z ekologią i gospodarką obiegu zamkniętego. Będą one stanowiły ofertę edukacyjną uczącą postaw ekologicznych, dbałości o środowisko, stosowania gospodarki obiegu zamkniętego (ponownego używania przedmiotów, naprawiania, a nie wyrzucania itp.). W scenariuszach uwzględnione zostaną różne metody i formy edukacyjne, tj. gry terenowe, metody aktywizujące, nauka poprzez praktykę, metody problemowe, ekspresji i impresji, graficznego zapisu. Scenariusze zostaną przygotowane głównie z myślą o mieszkańcach Elbląga w wieku szkolnym (rekomendowane jest nawiązanie współpracy ze szkołami w zakresie wsparcia ich w prowadzeniu zajęć ekologicznych). Niemniej zakładamy również,

że scenariusze zajęć obejmą także grupę osób dorosłych. Do przygotowania scenariuszy należy zaprosić mieszkańców Elbląga (nauczycieli, przedstawicieli organizacji pozarządowych, ekspertów w dziedzinie ekologii, a także zwykłych mieszkańców Elbląga).

j) Konkursy ekologiczne.

Uzupełnieniem zajęć edukacyjnych będzie coroczna organizacja – we współpracy ze szkołami - konkursów ekologicznych (co najmniej 1 w roku).

Każdy konkurs ma swój motyw przewodni, regulamin, komisję konkursową oraz zaplanowane nagrody.

k) Inicjatywy ekologiczne.

W celu zwiększania postaw proekologicznych, a także zwiększania zaangażowania mieszkańców w poprawę stanu środowiska przyrodniczego w miejscu, budowania ich odpowiedzialności obywatelskiej wobec miejsca, w którym żyją i mieszkają w Domu pod Cisem realizowane będą eko-inicjatywy. Tematyka i forma przeprowadzenia eko-inicjatyw będzie wybierana przez mieszkańców Elbląga, w zależności od potrzeb, jakie zostaną zgłoszone. Realizacja inicjatyw nie będzie miała formę regrantingu.

10) Zasoby rzeczowe niezbędne do realizacji zajęć edukacyjnych w Domu pod Cisem.

Do realizacji zajęć w Domu pod Cisem niezbędne jest:

- sala lub sale wyposażone w stoły i krzesła o powierzchni min. 80 m² z dostępem do prądu i oświetleniem zlokalizowane w Domu pod Cisem;
- w okresie letnim zajęcia mogą być organizowane na dziedzińcu Domu pod Cisem, na którym dostępne będą stoły, krzesła, podłączenie do prądu;
- pracownia stolarska, złotej rączki oraz krawiecko-tapicerska, renowacji mebli wraz z dostępnym sprzętem;
- dostęp do kawy i herbaty (ekspres do kawy lub czajnik, szklanki, filiżanki, sztućce, serwetki, zmywarka/zlewozmywak);
- przedłużacze do prądu;
- sprzęt i materiały w zależności od rodzaju organizowanych zajęć;
- ścieżka ekologiczna w ogrodzie społecznym;
- infrastruktura wykorzystywana podczas organizacji kawiarenek naprawczych powinna być dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

11) Zasoby kadrowe niezbędne do realizacji kawiarenek.

Do realizacji zajęć w Domu pod Cisem niezbędne jest:

- osoby prowadzące zajęcia ekologiczne – pracownicy, współpracownicy ESWIP, uczestnicy Centrum

Integracji Społecznej;

- organizatorzy konkursów, członkowie komisji konkursowych;
- animatorzy inicjatyw lokalnych;
- osoby obsługujące organizacyjnie zajęcia, konkursy, inicjatywy – pracownicy, współpracownicy ESWIP, uczestnicy Centrum Integracji Społecznej;
- osoby zajmujące się informacją i promocją zajęć, konkursów i inicjatyw – pracownicy ESWIP.

12) Zasoby finansowe niezbędne do organizacji kawiarenek.

Do realizacji zajęć w Domu pod Cisem niezbędne jest:

- koszty przygotowania ścieżki ekologicznej;
- koszty zakupu materiałów do zajęć, konkursów, inicjatyw;
- koszty nagród konkursowych;
- koszty informacji i promocji;
- koszty wynagrodzeń animatorów
- koszty prowadzących zajęcia;
- koszty mediów (prąd, sprzątanie, woda);
- koszty zakupu kawy i herbaty.

13) Sposób monitoringu organizacji kawiarenek naprawczych:

- wydruki materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- dokumentacja fotograficzna;
- ankiety ewaluacyjne.
- sprawozdania.

4. PODSUMOWANIE

W Elblągu do tej pory nie funkcjonowało podobnego rodzaju przedsięwzięcie łączące integrację społeczno-zawodową z ekologią.

Powyższy model traktujemy jako rozwiązanie innowacyjne, a więc zagrożone ryzykiem i poddawane stałej ewaluacji. Model będzie na bieżąco dostosowywany do aktualnych potrzeb, nowych możliwości i dynamicznych zmian zachodzących w otoczeniu.

Dziękujemy naszym partnerom krajowym i zagranicznym za konsultacje i doradztwo przy tworzeniu modelu. Wszelkie rozwiązania prawne i organizacyjne dotyczące niniejszego modelu są opracowane zgodnie z najlepszą wiedzą członków zespołu. Przejmowanie i stosowanie tych rozwiązań przez inne podmioty następuje na ich wyłączne ryzyko.

Model sporządził zespół w składzie: Dagmara Bielawska, Maciej Bielawski, Justyna Duks, Arkadiusz Jachimowicz.

BĄDŹ EKO Z DOMEM POD CISEM

www.dompodcistem.pl

KAWIARENKI NAPRAWCZE

Pod okiem fachowców samodzielnie naprawisz przyniesioną rzecz.

SKLEP SPOŁECZNY

Oddaj niepotrzebne rzeczy, a także kupuj przedmioty z duszą.

RENOWATOR

Odnowisz swoje meble. Samodzielnie lub nauczysz się od innych, jak to zrobić.

CUDA Z RECYKLINGU

To, co na pierwszy rzut oka wydaje się niepotrzebne, może być użyteczne.

WYMIENNIKI

Wymienisz się niepotrzebnymi rzeczami.

Dom pod Cisem
Elbląg, ul. Stawidłowa 3

+48 734 218 310
www.dompodcistem.pl

DOM 1905 — 2019
POD CISEM

— Elbląg, Stawidłowa 3 —